

Klimaat in de 21^e eeuw

Hoe
verandert
ons
klimaat?

J. Bessembinder
e.v.a.

Opzet presentatie

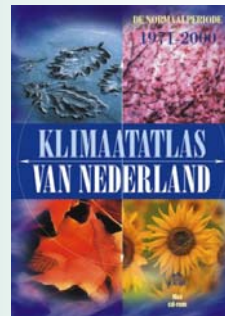
- **Wat is klimaat(verandering)?**
- **Waargenomen klimaatverandering**
- **Wat verwachten we wereldwijd en voor Nederland**
- **Mogelijke effecten**

Wat is klimaat?

“Het **gemiddelde weer** in een **bepaald gebied** over langere tijd van o.a. de temperatuur, neerslag, vochtigheid, zonneshijn en wind. Ook de **extremen** van dergelijke verschijnselen vallen onder het klimaat.”

Vaak periode van **30 jaar** gebruikt om een klimaat te beschrijven

Periode 1971-2000

Wat is klimaatverandering?

Klimaatverandering is van alle tijden

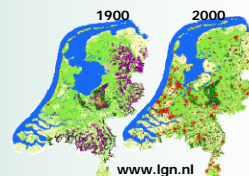
- **Natuurlijke invloeden:**
  - Interne schommelingen (El Niño)
  - Variaties in de zon en in de stand van de aarde (ijstijden)
  - Grote vulkaanuitbarstingen
- **Menselijke invloeden**
  - Veranderingen van landgebruik
  - Broeikasgas-emissies

www.netwerk.nl

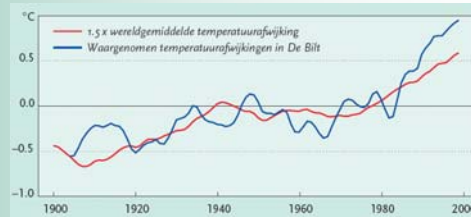
www.fines.be

www.lgn.nl

Wat bepaald het klimaat in Nederland?

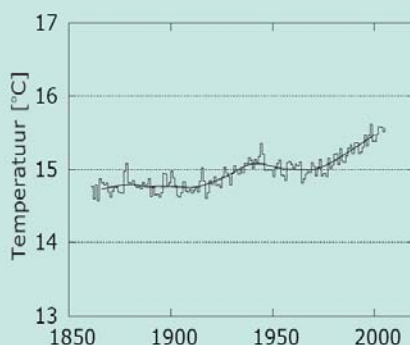
- Ligging aan de kust en overheersende westenwinden: **zeeklimaat**
  - Westenwind: milde en natte zomers en winters
  - Oostenwind: relatief koude winters en warme en droge zomers
- Gemiddelde wereldtemperatuur
- THC (“warme golfstroom”): ongeveer +3 °C

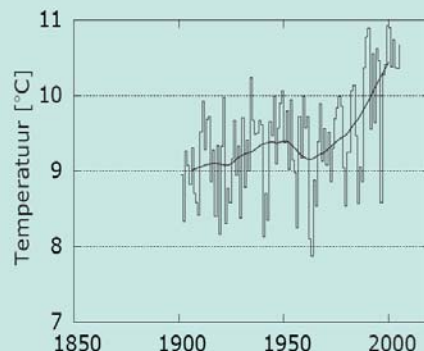
Gemiddelde jaartemperatuur

- Significante stijging gemiddelde temperatuur voor de meeste Europese stations
- Grotere jaar-op-jaar variatie voor een regio dan op wereldschaal

Wereld

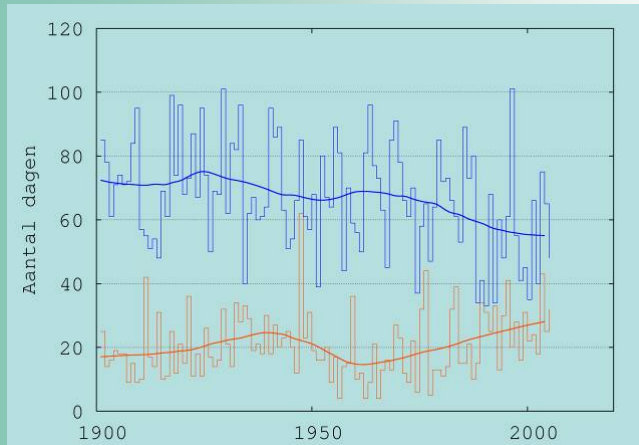
Nederland

Temperatuur in Nederland

- Aantal vorstdagen (min. temperatuur $< 0\text{ }^{\circ}\text{C}$) en zomerse dagen (max. temperatuur $\geq 25\text{ }^{\circ}\text{C}$)

Vorst-
dagen

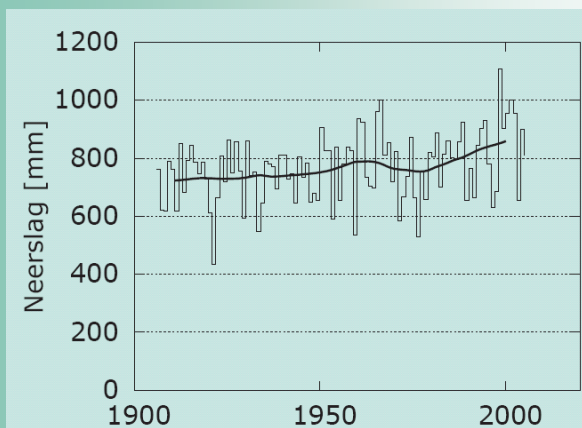
Zomerse
dagen

Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut

Neerslag in Nederland

- Toename jaarneerslag door toename in herfst, winter en lente
- Geen verandering in zomerneerslag

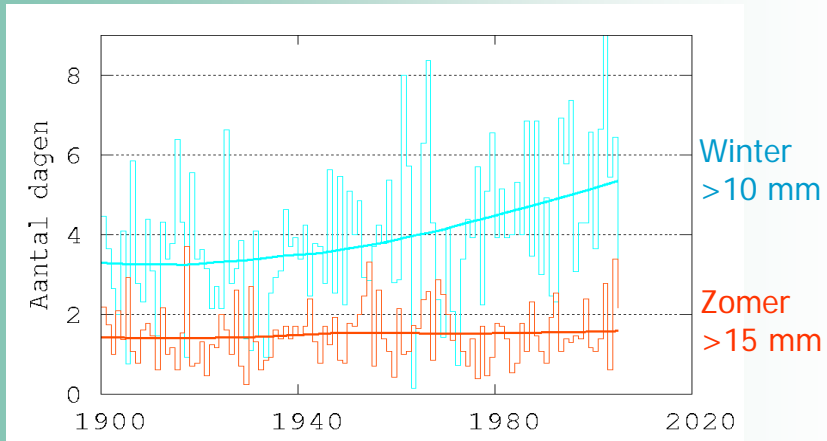
Gemiddelde
13 stations in
Nederland

Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut

Neerslag in Nederland (2)

- Aantal dagen met > 10 mm in de winter en met > 15 mm in de zomer in Nederland

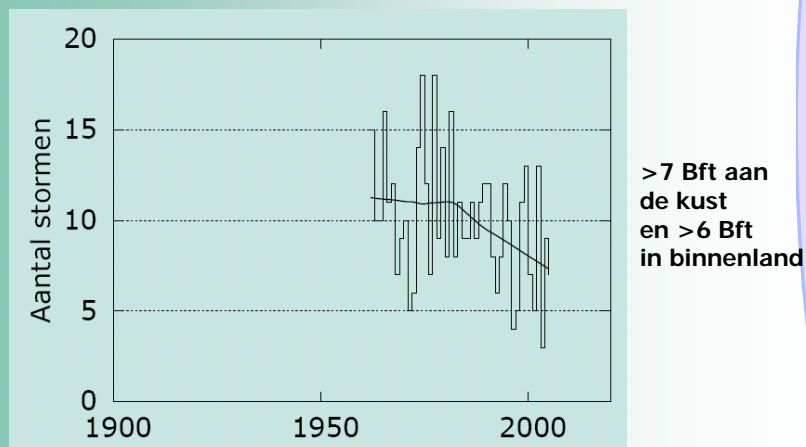

Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut

Stormen in Nederland

- Afname stormfrequentie in Nederland

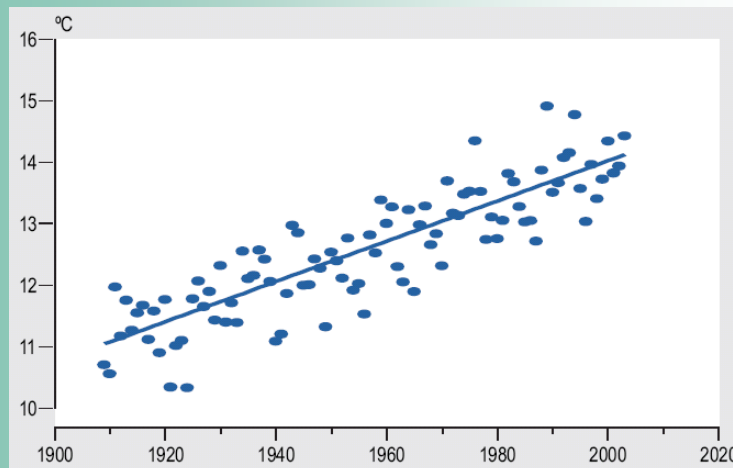
>7 Bft aan de kust
>6 Bft in binnenland

Bron: HYDRA

Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut

Interpretatie waarnemingen

- Gemiddelde jaartemperatuur van Rijnwater te Lobith
- *Ong. 1/3 van stijging door klimaatverandering*

Wat zijn klimaatscenario's?

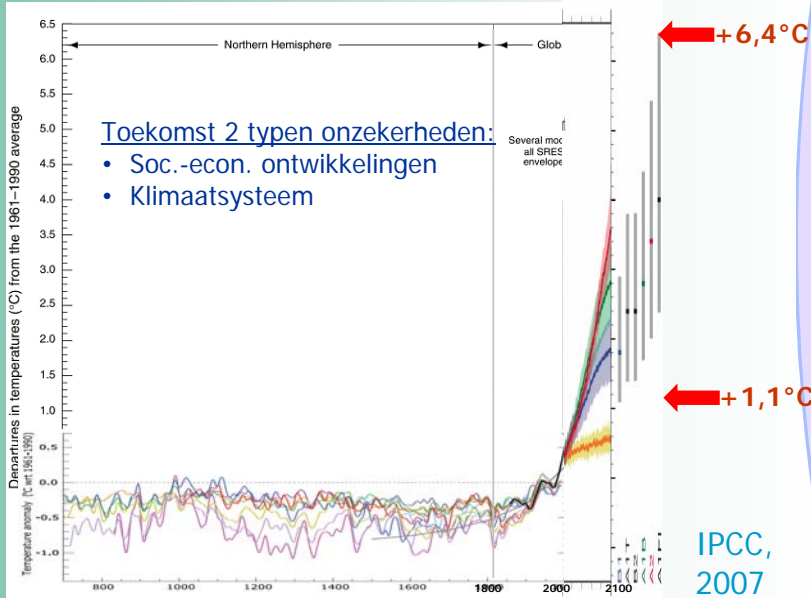
Consistente beelden van een mogelijk toekomstig klimaat.

Ze geven aan hoe groot de veranderingen kunnen zijn voor o.a. temperatuur, neerslag, verdamping, wind en zeespiegel

Mogelijke toekomstbeelden t.b.v. aanpassingen in:
waterbeheer, kustverdediging, landbouw, energie, ecologie, natuurbeheer, sport en toerisme, etc.

IPCC klimaatscenario's

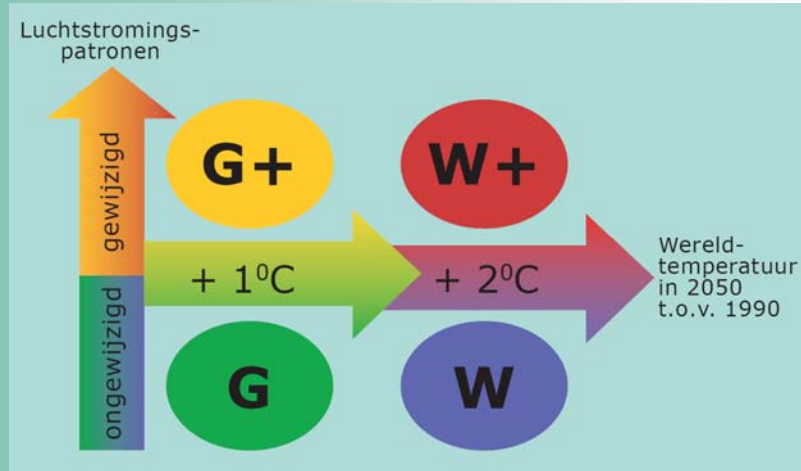
Toekomst 2 typen onzekerheden:

- Soc.-econ. ontwikkelingen
- Klimaatsysteem

Methodologie KNMI '06 omgaan met onzekerheden

Indeling van de scenario's

KNMI '06 scenario's: 2050 t.o.v. 1990

		G	G+	W	W+
Wereldwijde temperatuurstijging		+1°C	+1°C	+2°C	+2°C
Verandering in luchtstromingspatronen		nee	ja	nee	ja
Winter ³	gemiddelde temperatuur	+0,9°C	+1,1°C	+1,8°C	+2,3°C
	koudste winterdag per jaar	+1,0°C	+1,5°C	+2,1°C	+2,9°C
	gemiddelde neerslaghoeveelheid	+4%	+7%	+7%	+14%
	aantal natte dagen (≥ 0,1 mm)	0%	+1%	0%	+2%
	10-daagse neerslagsom die eens in de 10 jaar wordt overschreden	+4%	+6%	+8%	+12%
Zomer ³	hoogste daggemiddelde windsnelheid per jaar	0%	+2%	-1%	+4%
	gemiddelde temperatuur	+0,9°C	+1,4°C	+1,7°C	+2,8°C
gemiddelde neerslaghoeveelheid			+6%		-19%
dagsom van de neerslag die eens in de 10 jaar wordt overschreden			+27%		+10%
Zeespiegel	potentiële verdamping	+3%	+8%	+7%	+15%
	absolute stijging	15-25 cm	15-25 cm	20-35 cm	20-35 cm

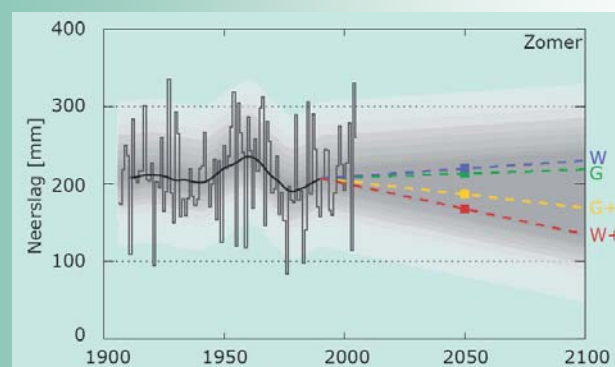
Algemeen beeld

Kenmerken alle KNMI '06 scenario's:

- Opwarming zet door
- Winters gemiddeld natter
- Heviger extreme zomerbuien
- Veranderingen in het windklimaat klein
- Zeespiegel blijft stijgen

Samen geven de scenario's een
"verwachting" voor het
toekomstige klimaat

Interpretatie scenario's

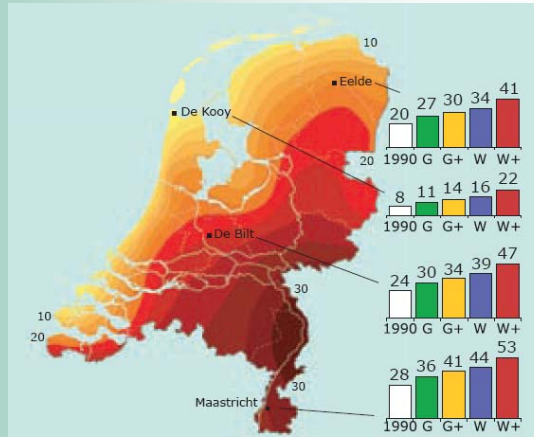

- Scenario's zijn geen klimaatverwachting: range meest waarschijnlijke ontwikkeling
- Mogelijke veranderingen op langere termijn
- Interjaarlijkse variatie blijft en is aanzienlijk

Zomerse dagen rond 2050

- Zomerse dag: maximum temperatuur $\geq 25 \text{ }^\circ\text{C}$
- Grootste toename in W+ door verandering luchtstroming

- Ruimtelijke verschillen door het huidige klimaat

IJsdagen rond 2050

- IJsdag: maximum temperatuur $< 0 \text{ }^\circ\text{C}$
- Grootste afname in W+ door verandering luchtstroming

	1976-2005	G	G+	W	W+
De Kooy	9	6	5	3	2
De Bilt	10	6	5	3	2
Eelde	14	9	8	6	4
Maastricht	11	7	6	5	3

- Ruimtelijke verschillen door huidige klimaat

Wateroverlast

- Toename intensiteit extreme neerslag in de winter en zomer

	G	G+	W	W+
Winter: 10-daagse neerslagsom eens per 10 jaar	+4%	+6%	+8%	+12%
Zomer: dagsom eens per 10 jaar	+13%	+5%	+27%	+10%

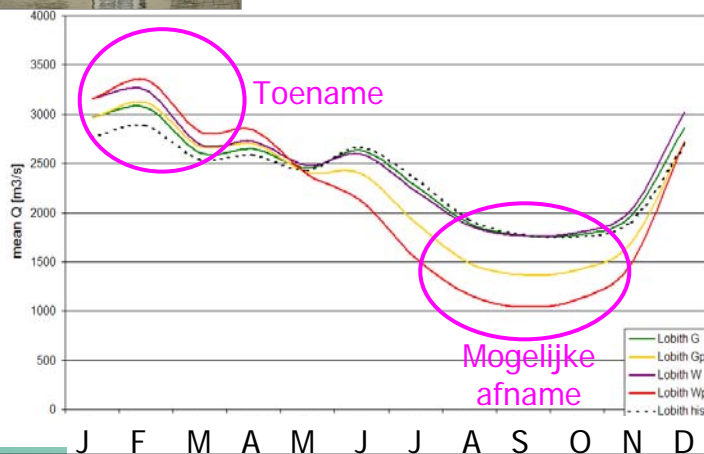

- Toename lokale wateroverlast

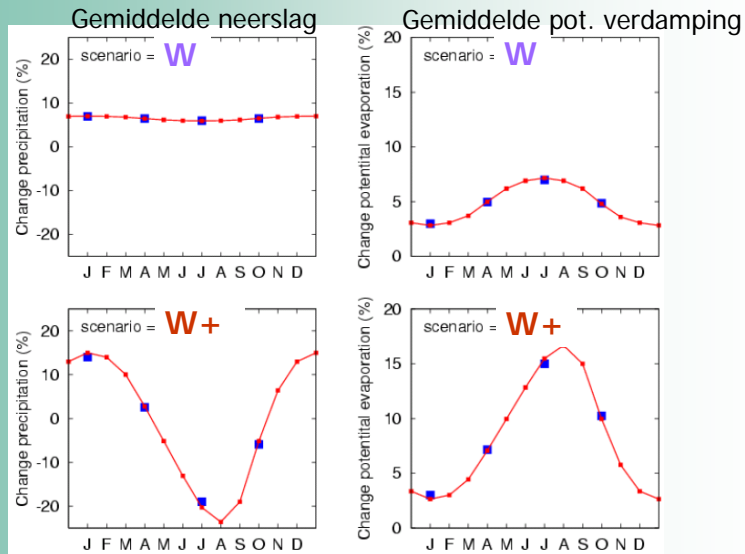
Rivierafvoeren

Gemiddelde Rijnafvoer bij Lobith rond 2050

Bron: VU/RIZA (voorlopige resultaten)

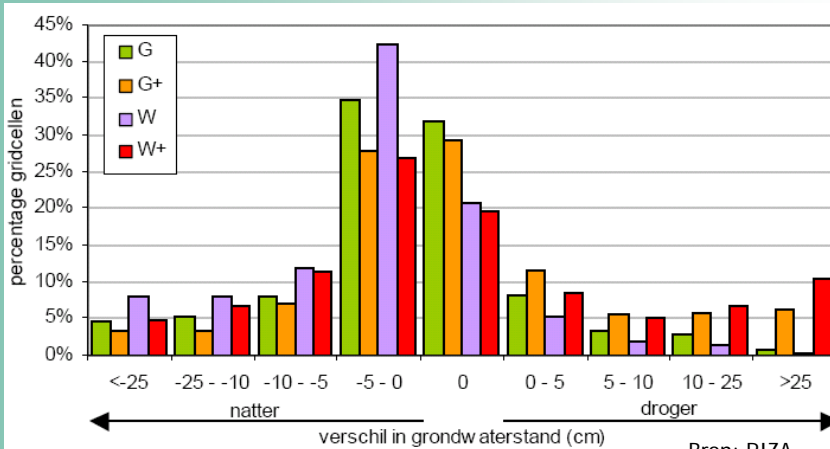

Verandering neerslag en verdamping rond 2050

Grondwaterstanden

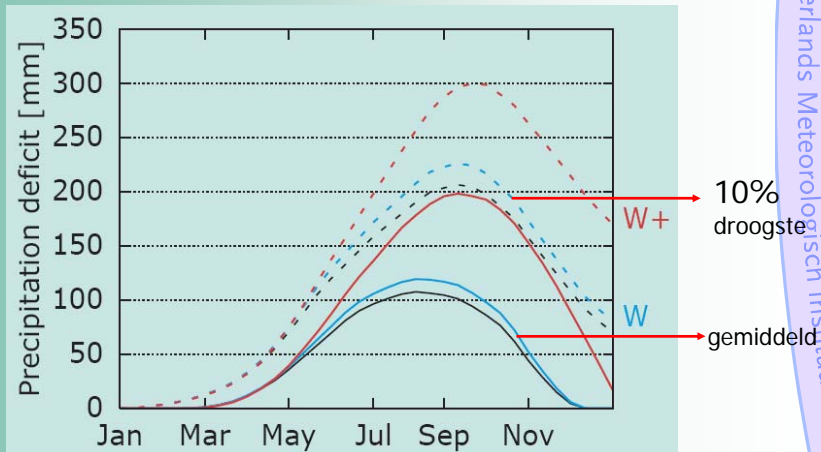
- Verandering hoogste grondwaterstanden
- Nattere winters
- W+, G+ klein areaal droger

Bron: RIZA

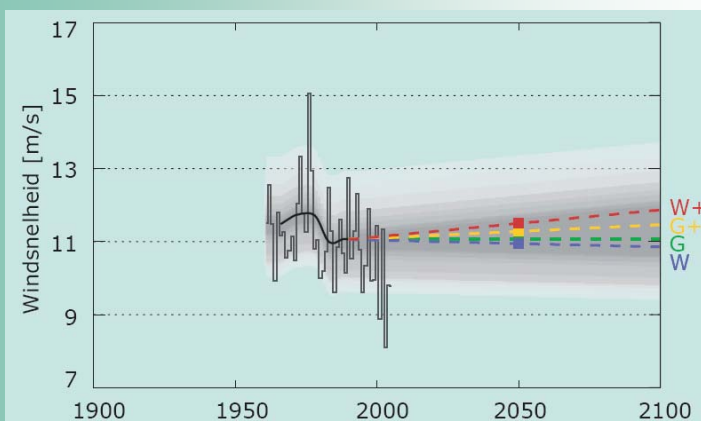
Droogte

- Neerslagtekort = neerslag - pot. verdamping
- 1906-2000 en klimaatscenario's voor 2050
- In G+ en W+ aanzienlijke afname zomer-regendagen

Windsnelheid

- Verandering in max. daggemiddelde windsnelheid klein t.o.v. de natuurlijke variatie tussen jaren
- Lichte toename bij verandering luchtstroming

(On)Zekerheden

Zeker

- Broeikaseffect
- Menselijke invloed hoeveelheid broeikasgassen
- Temperatuurgegevens vanaf 1856
- Respons aarde (gletsjers, groeiseizoen etc.)

Redelijk zeker

- Belangrijke klimaatinvloeden laatste honderden jaren
- Temperatuurgegevens vanaf 1000

Onzeker

- Terugkoppelingen (wolken, ijs, oceaan, biosfeer etc.)
- Aerosolen
- Emissiescenario's
- Kwaliteit modelprognoses (regionaal detail)
- Niet lineaire gebeurtenissen (Golfstroom, permafrost)